

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 624/2016-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. marca 2017 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka a zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Milan Chovanec s. r. o., V. Tvrdého 17, Žilina, v mene ktorej koná advokát JUDr. Milan Chovanec, pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 165/2013 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 165/2013 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 165/2013 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. Romanovi Sýkorovi priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 363,79 € (slovom tristošesťdesiattri eur a sedemdesiatdeväť centov), ktorú je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu [REDAKOVANÉ] do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. júna 2016 doručená a uznesením č. k. I. ÚS 624/2016-8 z 5. októbra 2016 prijatá sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 165/2013 o určenie výživného manželke (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že v napadnutom konaní pred okresným súdom dochádza k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušovaniu jeho označených práv. Sťažovateľ podal aj sťažnosť na priet'ahy v konaní adresovanú predsedovi okresného súdu podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorá bola vyhodnotená listom podpredsedu okresného súdu sp. zn. 1 SprS 437/2015 z 12. januára 2016 ako dôvodná. Podpredseda uviedol, že „vo veci nezistil úkony súdu, ktoré by smerovali k prejednaniu a rozhodnutiu veci a odstránení neistoty účastníkov konania“.

3. V petite svojej sťažnosti sťažovateľ žiadal vysloviť porušenie v záhlaví označených práv, priznať mu finančné zadosťučinenie vo výške 10 000 € a trovy konania v sume 784,30 €.

4. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci vyjadril podpredseda okresného súdu, ktorý v liste z 19. decembra 2016 uviedol, že k predĺženiu konania prispel nesprávny postup konajúceho sudcu, ktorý bol upozornený na plnenie si svojich povinností a tiež bol daný návrh na jeho disciplinárne stíhanie.

5. Účastníci konania súhlasili s upustením od ústneho pojednávania.

6. Požiadavka rýchlosti súdneho konania sa stala ústavným princípom, pretože časový horizont toho, kedy sa účastníkovi dostáva konečné rozhodnutie vo veci, je neoddeliteľnou súčasťou práva na fair proces v jeho časovej dimenzii. Preto je vecou štátu organizovať svoje súdnictvo tak, aby princípy vyslovené v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru boli rešpektované a prípadné nedostatky v tomto smere nešli na ťarchu účastníka, ale súdu.

7. Ústavný súd nie je súčasťou súdnej sústavy a neprislúcha mu právo dozoru nad rozhodovacou činnosťou všeobecných súdov. Do rozhodovacej činnosti súdov je v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy ústavný súd oprávnený zasiahnuť iba vtedy, ak boli ich konaním alebo nadväzujúcim rozhodnutím porušené ústavou (dohovorom) zaručené základné práva a slobody sťažovateľa.

8. Ústavný súd preskúmal konanie na okresnom súde z pohľadu dôvodov namietaných v podanej sťažnosti, a dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľa je dôvodná.

9. Ústavný súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach vyjadril, že medzi základné princípy právneho štátu patrí okrem iného aj právo na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov, resp. právo na vybavenie veci v primeranej lehote, ktoré je nedeliteľnou súčasťou práva na spravodlivý proces garantovaného v čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 688/2014, I. ÚS 49/2015).

10. Prieťahy v konaní či nečinnosť orgánu verejnej moci sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah orgánu verejnej moci, ktorý môže byť jedno či viacrázový, protiprávny a zároveň aj protiústavný útok týchto orgánov proti základným ústavou zaručeným právam (slobodám), ktoré v čase rozhodovania ústavného súdu predstavuje trvalé ohrozenie právne existujúceho stavu, pričom taký útok sám osebe nie je výrazom (výsledkom) riadnej rozhodovacej právomoci týchto orgánov. Z tej fakticity musí preto následne vyplynúť, že dôsledkom takého zásahu orgánu verejnej moci nemožno čeliť inak než ústavnou sťažnosťou a na ňu nadväzujúcim nálezom ústavného súdu.

11. K otázke posudzovania dĺžky konania a jej primeranosti (resp. neprimeranosti) sa tak opakovanie pripomína, že túto nemožno vyjadriť numericky, lebo je podmienená objektívne charakterom prejednávanej veci a musí byť skúmaná s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, zložitost' veci, požiadavky na vykonávanie dokazovania v priebehu konania, ako i správanie účastníkov a samotného súdu; do úvahy je pritom nutné vziať i to, čo je pre sťažovateľa v konaní predmetom sporu, resp. jeho význam (porov. rozsudok ESLP vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko).

12. Záver o tom, či dĺžka konania je ešte primeraná a či už nie je, možno teda formulovať vždy s ohľadom na uvedené faktory, ktorými bolo konanie bezprostredne ovplyvnené, pričom pri posudzovaní dôvodnosti tvrdenia o porušení práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je nutné ku každej veci pristupovať individuálne a zvažovať, či s ohľadom na okolnosti prípadu ide o prieťahy neodôvodnené, t. j. či sú pričítateľné súdu, a teda zakladajúce porušenie práva na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov. Toto právo totiž nie je dotknuté, ak sú prieťahy spôsobené výlučne konaním účastníka, prípadne

ak ide o vec, keď dĺžka konania zodpovedá jej zložitosti. V takých prípadoch trvanie konania istú dobu spravidla nie je nedôvodné a potreba zásahu ústavného súdu nie je daná.

13. V posudzovanej veci však nie je primárne prehliadnuteľné, že konanie o určenie manželského výživného pred okresným súdom trvá už od 4. júna 2013 doteraz, teda vyše 3,5 roka, a nie je ani raz meritórne rozhodnuté. Prekážky ďalšieho postupu v konaní nemožno ničím uspokojivo odôvodniť, keď na sťažnosť predsedovi súdu konajúci sudca vôbec nereagoval na jeho výzvu, čo je evidentné pochybenie okresného súdu a už táto okolnosť zakladá sama osebe porušenie označených článkov ústavy a dohovoru.

14. Ústavný súd vzhľadom na všetky uvedené dôvody uznal podmienky zásahu do priesťahov v doterajšom konaní a vyslovil porušenie vo výroku uvedených základných práv a v bode 2 výroku prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

15. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné práva boli porušené, aj primerané finančné zadostučinenie [čl. 127 ods. 3 ústavy, § 56 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], ktoré však nie je náhradou škody či náhradou za budúce platenie výživného, ako si to zrejme predstavoval sťažovateľ, keď z tohto titulu žiadal priznať sumu 10 000 €.

Ústavný súd uznal za odôvodnené a primerané priznať mu finančné zadostučinenie v sume 1 000 €, ktorú považoval s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu za primeranú doterajšej neprimeranej dĺžke konania.

16. Podľa čl. 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi, aby úplne alebo sčasti uhradil druhému účastníkovi jeho trovy konania. Aj v tejto veci sa ústavný súd rozhodol priznať sťažovateľovi úhradu za dva úkony právnej služby v celkovej sume 363,79 €, pričom sumu uložil zaplatiť okresnému súdu na účet jej právneho zástupcu (§ 31a zákona

o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. marca 2017